

Expunere de motive

Potrivit rezultatelor preliminare ale recensământului din 2002, din totalul populației României – de 21.698.181 locuitori – romii (țigarii) reprezintă oficial circa 2,5%, adică 535.250 oameni. Totuși estimările organizațiilor neguvernamentale ale romilor arată că numărul real al acestora variază între 1,8 și 2,5 milioane, ceea ce ar reprezenta în jur de 5-8% din populația țării, situând etnia romilor, în acest caz, pe unul dintre primele locuri privind ponderea numerică a minorităților etnice din România.

Din punct de vedere istoric, populația de romi este prezentă în Europa încă din secolul al XIV-lea, aceasta fiind printre cele mai persecutate de-a lungul timpului, în toate țările europene și sub toate regimurile politice. Datorită diversității cultural-lingvistice și organizării sociale caracteristice, populațiile de romi de pe continentul european nu au putut forma un grup social omogen, sub formă de organizare statală. În consecință, în raporturile lor cu spațiul geopolitic european, romii nu au nici astăzi o așa-numită “patrie-mamă” și, din punct de vedere politico-diplomatic, nici consulate, ambasade, nici acorduri bilaterale care să le garanteze exercitarea drepturilor pe vreun teritoriu. În funcție de țara-gazdă, romii trăiesc în condiții de subzistență uneori dificile, întrucât politicile aplicate de aceasta au constatat dintotdeauna în a nega chiar fizic persoanele aparținând acestei etnii, cât și problemele și cultura acestora. La nivel european, numărul total al populațiilor de etnie romă sau cu denumiri înrudite era la începutul anilor '90 de circa 6 milioane !

Atât în Evul mediu, cât și în perioada actuală populațiile de romi indiferent de denumire (*țigani, romi, sinti, manouches* sau *travellers*) au fost discriminate pe plan social și economic în toate țările europene. Dintre toate grupurile etnice, romii prezintă o vulnerabilitate extremă la sărăcie în toate țările Europei. Astfel, în România, **în comparație cu media națională**, conform statisticilor recente, **gradul de expunere la sărăcie pentru populația de romi este triplu**. Această vulnerabilitate se referă la majoritatea romilor și se datorează unui complex de factori: nivelul scăzut de educație și de calificare profesională, poziția marginală pe piața muncii, lipsa acumulărilor materiale care să se transmită de la o generație la alta (locuința, pământul), implicarea în economia subterană (care poate reprezenta o soluție la lipsa de oportunități, dar și o capcană de natură să împiedice depășirea marginalizării), numărul mare de copii

din familiile de romi, stereotipurile negative ale populației majoritare la adresa țiganilor. Există cazuri numeroase în care romii au fost și încă sunt primii concediați din societățile comerciale restructurate. În multe localități din țară, romii trăiesc în cartiere periferice ale căror condiții de locuit sunt cu mult sub standardele decenței. Potrivit statisticilor oficiale, din numărul total al asistaților social care apelează la cantinele pentru săraci, peste 70% sunt romi!

~~Riscul de abandon și neparticipare școlară~~ este semnificativ mai mare la copiii de romi, în raport cu media întregii populații. Problemele specifice populației de romi blochează uneori accesul acestora la ajutoare sociale prevăzute de legislația națională, iar în cazul grupurilor de romi nomazi, sistemul de protecție socială este practic inoperant. Conform statisticilor recente ale Ministerului Educației și Cercetării, aproximativ 80% dintre cei care nu au frecventat nici o formă de învățământ sunt romi! În plus, studiile sociologice demonstrează că, actualmente, doar 55,8 % dintre bărbații de etnie romă știu să citească bine, 25,6% dintre ei citesc cu dificultate, iar 18,7% sunt analfabeți. În rândul femeilor rome procentul analfabetismului este de-a dreptul dramatic – aproximativ 60%!

Deși Guvernul Năstase a luat importante măsuri postdecembriste pentru a proteja această categorie defavorizată - cetățenii aparținând etniei rome - în ultimul raport referitor la situația minorităților din România realizat de Institutul pentru o Societate Deschisă (O.S.I.) se recomandă Guvernului modificarea *Strategiei pentru îmbunătățirea situației romilor*, concretizată în *Hotărârea Guvernului nr.430/2001*, și asigurarea unei implicări sporite a organizațiilor neguvernamentale ale acestei minorități în viața publică. Raportul, ultimul din seria documentelor elaborate în cadrul programului de monitorizare a aderării la UE în țările candidate - care analizează situația romilor - subliniază că Guvernul nu a alocat - pe anul în curs - fonduri speciale pentru aplicarea HG 430/2001, iar multe prevederi cuprinse în acest document au fost realizat pe jumătate sau deloc.

În consens cu motivația elaborării și promovării prezentei propuneri legislative, raportul O.S.I. recomandă Guvernului *“stabilirea unor responsabilități clare pentru implementarea proiectului la nivel local pentru prefecturi, consilii județene, consilii locale, precum și alocarea resurselor necesare.”* De asemenea, se sugerează Executivului să angajeze un număr mai mare de funcționari de etnie romă și să încurajeze tinerii aparținând acestei etnii să se implice într-o măsură sporită în deciziile privind comunitatea căreia îi aparțin. În acest sens, au

fost înființate – la nivel local, începând din aprilie 2002 – numai 399 de posturi de experți pe problemele romilor. Considerăm că aplicarea recomandărilor de mai sus, ca și a concluziilor rezultate în urma *Conferinței OSCE desfășurată la București, în luna septembrie 2001, ale Conferinței pentru Implementarea la nivel local a Strategiei pentru îmbunătățirea situației romilor*, precum și ale *Conferinței agențiilor pentru romi din cadrul ONU* - impun preluarea obiectivelor **Strategiei pentru îmbunătățirea situației romilor**, precum și a soluțiilor juste cuprinse în strategiile sectoriale ale fiecărui minister, într-un act normativ cu o putere juridică superioară, completat cu norme metodologice care să garanteze punerea în practică a acestor prevederi.

În țări occidentale cu tradiție democratică – ca Germania – funcționează, cu sprijinul statului structuri pentru promovarea drepturilor romilor. Astfel, cu sprijinul *Ministerului federal pentru tineri, familie și vârstnici*, funcționează, din 1991, «*Centrul Cultural și de Documentare pentru germanii de etnie Roma și Sinti*» ; de asemenea, la inițiativa a 11 asociații regionale de romi din diferite landuri germane (*Landesverbände*) s-a înființat la Heidelberg - din anul 1982 – un *Consiliu Central* care reunește, în prezent, 16 organizații reprezentative, ce funcționează ca organ reprezentativ al minorității germanilor de etnie Rom și Sinti din Germania, la nivel federal. Acest organ central se bucură de susținerea statului german, prin alocarea de fonduri de la ministerul federal amintit. De asemenea, state ca Spania și Ungaria - unde comunitatea romă este numeroasă, fără a avea însă o pondere numerică la fel de însemnată ca în România - s-au adoptat decizii și programe guvernamentale privind ameliorarea situației social-economice a romilor. Astfel, statul spaniol a adoptat printr-o hotărâre de guvern din 1988, «**Programul de îmbunătățire a situației socio-economice a romilor**», după ce Parlamentul spaniol adoptase la 3 octombrie 1985, printr-o hotărâre, așa-numitul «**Plan Nacional de Desarrollo Gitano**», având obiect similar. În Ungaria, guvernul a adoptat - în anul 1999 – «*Hotărârea de Guvern nr.1047/1999 privind pachetul de măsuri pe termen mediu pentru îmbunătățirea condițiilor de viață și a poziției sociale a populației de romi* ».

În ceea ce privește protecția limbii romilor finlandezi, în număr de numai 13.000 persoane, statul finlandez a rezolvat acest deziderat prin difuzarea de știri în limba *romani* – la postul național de televiziune – o dată pe săptămână, precum și prin înființarea unei *Comisii privind limba romani* în cadrul *Centrului național pentru cercetări lingvistice*, ca și înființarea unei așa-numite «*Unități Educaționale pentru limba romani*» în cadrul *Consiliului Național pentru Educație*.

Legea de față își propune să accelereze schimbarea mentalității populației majoritare în ceea ce privește perceperea situației romilor și să creeze un cadru legislativ stabil, indiferent de guvernările politice ce se succed la conducerea României, instituționalizând mecanismele de rezolvare a problemelor cetățenilor români de etnie romă, înființate și dezvoltate îndeosebi în perioada de după alegerile din 2000. Totodată, în cadrul armonizării legislației românești cu acquis-ul european, România va trebui să se conformeze **Directivei nr.2000/43/EC privind egalitatea între rase**, adoptată de Consiliul Uniunii Europene în iunie 2000.

Considerăm, că dincolo de eforturile societății civile, ale autorității centrale privind îmbunătățirea situației romilor, este necesar să existe o lege, prin care toate instituțiile statului să se implice cu responsabilități concrete pentru schimbarea acelei mentalități subiective ce îi vizează pe romi. Este de datoria democrației parlamentare post-decembriste să creeze un standard de referință în domeniul drepturilor minorităților etnice, pentru această categorie defavorizată, în interesul întregii societăți românești, dat fiind că problema situației romilor constituie o preocupare permanentă pentru toate forurile europene și internaționale din domeniul drepturilor omului.

Expunându-vă cele de mai sus, supunem dezbaterii Parlamentului următoarea propunere legislativă: